

การวัดประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรและการวิเคราะห์ปัจจัย
ที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรของสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในประเทศไทย

โดย

นายวรัญไชย ถันธนาพรชัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

พ.ศ. 2556

การวัดประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรและการวิเคราะห์ปัจจัย
ที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรของสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในประเทศไทย

โดย

นายวรัญไชย ถันธนาพรชัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

พ.ศ. 2556

Technical Efficiency Measurement and Analysis of
Factors Affecting Technical Efficiency of
Primary Educational Service Area Offices in Thailand

By

Mr.Warunchai Tuntanapornchai

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Economics
Faculty of Economics
Thammasat University
2013

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

คณะเศรษฐศาสตร์

วิทยานิพนธ์

ของ

นายวรวิทย์ ไชย ถันธนาพรชัย

เรื่อง

การวัดประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรและการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพ
การใช้ทรัพยากรของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในประเทศไทย

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติ ให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

เมื่อ วันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2557

ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(อาจารย์ ดร.ศุภชัย ศรีสุชาติ)

กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยยุทธ ปัญญาสวัสดิ์สุทธิ์)

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(ดร.รังสรรค์ มณีเล็ก)

คณบดี

(ศาสตราจารย์ ดร.สกนธ์ วรรณวิวัฒนา)

บทคัดย่อ

งานศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวัดประสิทธิภาพการใช้จ่ายภาครัฐและวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการใช้จ่ายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สำหรับการวัดค่าประสิทธิภาพการใช้จ่ายภาครัฐอาศัยวิธี Data Envelopment Analysis สำหรับการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพอาศัยแบบจำลอง Tobit การศึกษาครั้งนี้ใช้ข้อมูลผลผลิตและปัจจัยนำเข้า รวมถึงปัจจัยสภาพแวดล้อมทางสังคมอื่นๆ ในระดับเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวน 182 เขต

ผลการวัดประสิทธิภาพการใช้จ่ายภาครัฐของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในปีงบประมาณ 2554 ระบุว่า มีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีประสิทธิภาพการใช้จ่ายภาครัฐเพียง 17 เขตพื้นที่การศึกษาจากทั้งหมด 182 เขตพื้นที่การศึกษา และมีค่าประสิทธิภาพเฉลี่ยเท่ากับ 0.56 (จากค่าประสิทธิภาพสูงสุดเท่ากับ 1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสามารถยกระดับการใช้จ่ายภาครัฐให้อยู่ในระดับที่มีประสิทธิภาพ โดยลดปัจจัยการผลิต และเพิ่มผลผลิต กล่าวโดยสรุปคือ ควรลดงบประมาณที่ใช้ในหมวดงบดำเนินงานลงร้อยละ 29 งบบุคลากรตำแหน่ง ผ.อ./รองผ.อ. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยละ 42 ลดงบบุคลากรตำแหน่งเจ้าหน้าที่ทั่วไปร้อยละ 36 ลดงบบุคลากรตำแหน่งศึกษานิเทศก์ร้อยละ 32 ลดงบบุคลากรตำแหน่งนักวิเคราะห์นโยบายและแผนร้อยละ 42 และงบบุคลากรตำแหน่งนักวิชาการศึกษาร้อยละ 40 นอกจากนี้ควรเพิ่มผลผลิตดังนี้ ควรเพิ่มคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) เฉลี่ยทุกวิชาอีกร้อยละ 5 ควรลดอัตราออกกลางคันร้อยละ 0.1 ควรเพิ่มผลประเมินคุณภาพโรงเรียนร้อยละ 1 เพื่อที่จะทำให้การใช้จ่ายภาครัฐของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีประสิทธิภาพมากขึ้น

เมื่อพิจารณาผลตอบแทนต่อขนาดของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่าสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาส่วนใหญ่มีการดำเนินงานในลักษณะผลตอบแทนต่อขนาดที่ลดลง (Decreasing Returns to Scale: DRS) จำนวน 95 เขต คิดเป็นร้อยละ 52.2 เขตพื้นที่ที่มีผลตอบแทนต่อขนาดคงที่ (Constant Returns to Scale: CRS) จำนวน 87 เขต คิดเป็นร้อยละ 47.8 และไม่มีเขตพื้นที่การศึกษาที่มีผลตอบแทนต่อขนาดเพิ่มขึ้น (Increasing Returns to Scale: IRS) ผลการศึกษาพบว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่มีการใช้จ่ายภาครัฐลักษณะแบบผลตอบแทนต่อขนาดที่ลดลง สามารถลดขนาดลงเพื่อให้ประสิทธิภาพการใช้จ่ายภาครัฐเพิ่มขึ้น

ผลจากการวิเคราะห์ถึงปัจจัยแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยการหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยแวดล้อมและค่าประสิทธิภาพในแบบจำลอง Tobit พบว่า ปัจจัยแวดล้อมที่ส่งผลในเชิงบวกต่อค่าประสิทธิภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ถ้ามีปัจจัยแวดล้อมมาก จะมีค่าประสิทธิภาพสูง) มี 2 ปัจจัย ได้แก่ จำนวนโรงเรียน และร้อยละของประชากรที่มีการศึกษาสูงกว่าระดับมัธยมศึกษา ส่วนผลในเชิงลบ (ถ้ามีปัจจัยแวดล้อมมาก จะมีค่าประสิทธิภาพต่ำ) มีปัจจัยเดียวคือสัดส่วนของโรงเรียนขนาดเล็ก นอกจากนี้ ยังพบว่า สำหรับเขตพื้นที่การศึกษาที่อยู่ในภาคใต้จะมีค่าประสิทธิภาพต่ำกว่าเขตพื้นที่การศึกษาที่อยู่ในภาคอื่นๆ